

ACTE DEL II CONGRÉS DE LA LLENGUA CATALANA A CASTELLÓ

Fer real l'oficialitat de l'idioma

Vora cent institucions valencianes s'han adherit ja al Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que se celebrarà l'any vinent. El passat 30 de novembre, a Castelló de la Plana, es féu pública aquesta adhesió.

F. P. M.

Quan fa setanta-nou anys, el 1906, se celebrà a Barcelona el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, només una entitat valenciana va enviar-hi delegació: Lo Rat-Penat, i encara gràcies a la insistència de Teodor Llorente i del canonge Roc Chabàs, perquè la «societat d'aimadors de les glòries valencianes» travessava un d'aquells estats de letargia que hi són quasi crònics.

Dissabte passat, a Castelló de la Plana es va constituir el Consell d'entitats promotores del Segon Congrés, al País Valencià. N'eren vora el centenar. Només la comparació de les xifres ja és prou significativa i ben eloqüent sobre el canvi de consciència lingüística experimentat al País Valencià durant aquest període, malgrat totes les adversitats conegudes.

El canvi de panorama es fa més fort quan es repassa la llista d'entitats i es veu que l'encapçala la Universitat de València i que hi ha, a més, Acció Cultural del País Valencià, l'Institut d'Estudis Juan Gil-Albert d'Alacant, diversos departaments universitaris, l'Institut de Filologia Valenciana de les universitats de València i Alacant, la Fundació Gaetà Huguet, la Fundació Josep Renau, la Fundació Ausiàs March i tota mena d'institucions d'arreu del país (de nord a sud, tot el país, i això és una dada inoblidable), entre les quals moltes d'arrel fortament popular: grups culturals de nombroses poblacions, grups excursionistes, etc.

JORD VICENT

Pel nombre i per la representativitat, aquestes institucions fan costat als centenars d'especialistes que, al País Valencià, s'integren en les àrees científiques del Congrés i que són les següents: plantejaments i processos de normalització lingüística, sociologia de la llengua, lingüística social, mitjans de comunicació i noves tecnologies, llengua i dret, ensenyament i història de la llengua.

«Arribar al final dels nostres drets»

L'assemblea del passat dia 30, al Centre Municipal de Cultura de Castelló de la Plana, s'obrí amb unes paraules d'Antoni Ferrando: «la nostra llengua s'enfronta avui amb el major repte de la seua existència: o conscienciem els nostres conciutadans de la necessitat d'exigir els nostres drets lingüístics, o la nostra llengua es veurà reduïda en pocs anys a l'ús familiar, i això només als àmbits rurals. O fem un esforç decidit per a proclamar obertament la nostra voluntat de ser

A l'esquerra, dalt, Arcadi Garcia. Baix, taula presidencial. A la dreta, part dels assistents.

valencians, o ben aviat el País Valencià esdevindrà una mera referència geogràfica de la llengua i la cultura castellanes».

Perquè el Segon Congrés té un contingut i uns objectius bàsicament i inevitablement adreçats a definir la viabilitat de la llengua catalana en la societat catalanoparlant i de cara al futur. Fins i tot per als especialistes en l'última llesca generacional de la nostra literatura, per als qui s'embranquen i s'abranden sobre l'origen geogràfic de l'autor del *Curial*, o per

als qui donarien deu anys de vida per trobar un poema inèdit de Maragall, el futur de l'idioma és ja motiu de preocupació. I precisament ara, quan cada dia s'afirma que vivim una situació política que més o menys assegura aquest futur. Sembla que les afirmacions de confiança que fan cada dia els polítics tenen una sola virtut, la d'advertir els especialistes en la biologia de la llengua catalana que la fi s'acosta si els ciutadans no es col·loquen en situació d'alerta.

Potser per això Josep Maria Puig Salellas (coordinador de l'àrea Llengua i Dret), que va parlar després de Ferrando, va insistir en la necessitat d'aprofitar les lleis fins a l'última conseqüència. Després d'advertir sobre les discrepàncies que hi ha entre la doble oficialitat formal (del castellà i del català) als estatuts d'autonomia del País Valencià, el Principat i els Illes, i la realitat (sobretot tenint en compte «el renaixement del nacionalisme espanyol» i les seues conseqüències fins i tot jurídiques), Puig Salellas va remarcar la importància del concepte de «propietat lingüística». Fou enunciat per primera vegada a l'Estatut Interior de Catalunya (1933), amb la fórmula «el català és la llengua pròpia de Catalunya» i després ha estat copiat als estatuts d'autonomia dels Països Catalans que tenen actualment vigència.

Puig Salellas considera que la legislació espanyola de més alt nivell, la Constitució, ofereix unes possibilitats d'explotació jurídica molt favorables per a fer lligar en la pràctica els conceptes de llengua i territorialitat, conceptes que, precisament, la legalitat menor ha tractat d'aïllar.

Manifestà també que, dels grans vincles històrics dels Països Catalans (remarcà la importància de lleis i costums com les contingudes al *Llibre del Consolat de mar*) ja només en queda un, la cultura —amb la llengua com a vehicle— i insistí en la necessitat d'enfortir l'acció de recuperació, precisament, a través d'aquest vincle.

Un altre jurista, Arcadi Garcia i Sanz (de qui Puig Salellas havia fet grans elogis pels seus treballs sobre el nostre dret foral) insistí després en la urgència de vèncer el gran repte que el temps actual presenta a la llengua catalana, el de les terminologies especialitzades. Si la ciència no parla en català —i això demana una terminologia adaptada—, si no s'ajusta a les necessitats actuals, haurem perdut el futur. «Hi ha branques de la ciència totalment alienes a l'ús del català —recordà—, com ara la informàtica, la química, la física o la sociologia».

En nom de l'Institut d'Estudis Catalans, el secretari, Ramon Aramon i Serra (en qui el president, Enric Cassassas, declinà l'oportunitat de parlar), féu un breu discurs d'homenatge a la Societat Castellonenca de Cultura, que hi era representada per l'historiador Josep Sánchez Adell. Aramon subratllà la importància del *Butlletí* de la Castellonenca i recordà el viatge que —amb Pompeu Fabra, Josep Maria de Casacuberta i Joan Coromines— féu al País Valencià en 1935, i durant el qual tingué ocasió de conèixer personalment els qui feien aquesta gran publicació erudita.

L'homenatge de l'Institut tenia una especial significació, ja que aquesta entitat acadèmica celebrarà pròximament la seua primera sessió al País Valencià.

Josep Pitarch (secretari executiu de la delegació territorial del Congrés al País Valencià) presentà diversos projectes (entre els quals, relacions de personalitats que formaran part dels diversos àmbits congressuals) i llegí les adhesions d'entitats valencianes.

També en nom dels organitzadors, Josep Espar (secretari general) presentà algunes de les últimes realitzacions, com ara l'aprovació del reglament.

Per acabar, el rector de la Universitat de València, Ramon Lapiedra (ja que el president del Congrés, Antoni M. Badia i Margarit, no havia pogut assistir a l'acte), tancà oficialment l'aplec d'entitats valencianes que ja han mostrat la seua adhesió al Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. □

JORDI VICENT